

Voor de doodsteek eerst even op les

Strafrecht is óók een beetje entertainment, vindt advocaat Gerard Spong. Daarom geeft hij zijn colleges vanaf volgende week in de theaters. Jazeker: óók leerzaam als je van plan bent je schoonmoeder wat aan te doen. „Wie goed oplet, hoort hoe hij er bij de rechter beter vanaf kan komen.”

Wacht even. Eerst de hond in de bench. Hij komt net terug van een ommetje met het beestje, zie je.

Hup, daar verdwijnt de hond onder zijn bureau, in zijn kantoor aan de Amsterdamse Keizersgracht. Achter hem een imposante boekenkast, voor hem zijn werkblad vol dossiers en paperassen. Dan nog gauw even bellen, voor hij van wal steekt. Kortom: alles ademt de sfeer van: aan de slag, hier is méér te doen. Want ook al is hij 72 jaar, hij draait nog altijd werkweken van vijftig uur, vertelt hij. En nee, dat is niet omdat hij de tachtig uur van voorheen niet meer aankan. „Ik ben gewoon efficiënter gaan werken. Dat leer je in de loop der jaren.” Rustiger aandoen? Geen denken aan. „Ik hou ontzettend van mijn werk. Dat genot laat ik me niet vrijwiltig ontnemen.”

Het is de honger om zijn verhaal te vertellen, die hem nu naar de theaters lokt. „Voor die colleges werd ik gevraagd. Net als bij een huwelijks. En als je het dan een goed idee vindt, zeg je ja.” Hij gaat vertellen over strafrecht, over zijn loopbaan en over bijzondere zaken die hij deed en doet. „Geanonimiseerd, uiteraard.”

Slagersmes

Alles komt aan bod: moord, zedendelicten, fraude. Maar ook: de bewijsmethodes, de aanpak van een goede verdediging, de opbouw van een pleidooi en de voor- en nadelen van het zwijgrecht. Spong hoeft je niet te vertellen hoe je zo'n verhaal op smaak brengt. „Om het publiek bij de les te houden, komen er ook bloedsporen en een slagersmes aan bod.” Het mág best spannend zijn, vindt hij. En ja: er mág een vleugje vermaak in schuilen. „Strafrecht is natuurlijk ook een beetje entertainment. Crimerieseries zijn niet van de televisie te slaan. De ene commissaris heeft zijn zaak

nog niet opgelost of de volgende inspecteur staat alweer naast een nieuw lijk. En de mensen smullen ervan.”

Psychiater

Bij hemzelf werd de belangstelling voor het strafrecht gewekt in zijn jonge jaren, toen hij opgroeide in Suriname. Daar was zijn vader psychiater. „We woonden in een huis voor het psychiatrisch ziekenhuis waar hij werkte. Ik zag zijn patiënten bijna dagelijks voorbij lopen. Sommigen werden kameraden van me. Voor een schooljongen is het lastig te begrijpen dat een speelkameraad óók een crimineel kan zijn. Zo leerde ik spelen: derwijls dat het plegen van een delict niet is voorbehouden aan patiënten in een psychiatrische kliniek, maar ook aan mensen daarbuiten. Want sommigen buiten de muren van de zorg doen precies hetzelfde. En dan ga je je toch afvragen waarom de één in een kliniek zit en de ander niet.”

Drugsbaronnen

In de overtuiging dat iedere verdachte een goede verdediging verdient, trad Spong op voor leden van de Rote Armee Fraktion, kindermoordenaars, meesterkrakers en drugsbaronnen. Hij stond voetballer Patrick Kluijvert bij toen die werd beschuldigd van verkrachting en hij verdedigde collega Oscar Hammerstein toen justitie hem verdacht van het witwassen van drugsgelden. Maar vraag je hem welke zaak hem het meest is bijgebleven, vertelt hij over de verdediging van de arts van het Alkmaarse ziekenhuis. Justitie vervolgde de dokter wegens het ombrengen van een patiënt, zelf vonden de betrokkenen dat er sprake was van euthanasie. „Het was de eerste euthanasiezaak van Nederland. Dankzij dat proces is euthanasie in Nederland straffeloos kunnen worden. Daar profiteren tot op de dag van vandaag veel

mensen van. Daarom kijk ik er nog altijd met genoegen op terug.”

Jachtig bestaan

Zijn er zaken die u anders had moeten aanpakken? „Een enkele keer denk ik dat ik aan sommige cliënten meer persoonlijke aandacht had moeten besteden. In mijn vak lever je juridische bijstand, maar in een bepaald opzicht vraagt een cliënt soms ook om geestelijke bijstand. In die zin zijn we een soort welzijnswerkers. Maar als advocaat heb je een jachtig bestaan en dan schiet die pastorale zorg er wel eens bij in.” Voor het verloop van de zaak is het meestal ook niet van invloed, meent hij. „De helft van mijn werk bestaat uit cassatiezaken. Vaak heb je dan een psychiatrisch rapport van vijftig pagina's in je dossier. Nou, dan heb je een aardig beeld van hoe iemand in elkaar steekt. Daar hoeft je dan echt niet meer samen voor aan de koffie te zitten.”

Messentrekker

Zijn stelling dat hij iedereen die van het rechte pad afdwaalt wil verdedigen, prikelt tot wat lastige vragen. Staat Spong ook de man bij die zijn buurman ombrengt? „Jazeker, al hangt het er vanaf of het een aardige buurman was.” Verdedigt hij ook degene die zijn zoon iets andoet? „In dat geval zou ik de verdediging niet op me nemen. Je moet voorkomen dat familiebanden invloed hebben op de zaak.” Maar de messentrekker die u de ene dag vrijpleit, kan de volgende dag met zijn mes uw zoon van het leven beroven... „In theorie zou dat kunnen. Het zou ook kunnen dat u zoiets doet als iemand u het bloed onder uw nagels vandaan haalt. Maar als u mijn zoon overhoop steekt, moet u maken dat u wegkomt bij mij.” Hij herhaalt dat hij 'in beginsel' iedereen verdedigt. Toch hanteert hij een tarief van een paar honderd euro

Gerard Spong brengt strafrecht in de theaters

per uur. Hoe toegankelijk is zijn praktijk dan? Zo'n tarief kan toch niet iedereen betalen? „Nee, niet iedereen kan dat betalen. Maar ik hoef ook niet iedereen bij te staan.”

Geld

Over geld: als we hem vragen om ons te verdedigen tegen contante betaling, gaat hij dan akkoord? Mogen we langs komen met een zak geld die mogelijk wat naar hasj ruikt? „Dat kan tot een bedrag van vijfduizend euro. Zo zijn de richtlijnen. En er moeten ook nog bijzondere omstandigheden zijn om met zo'n zak met geld te komen. Anders kan ik het

niet aanvaarden. Hier op kantoor krijgen we zeer regelmatig het verzoek om contant te mogen betalen, maar we nemen het zelden aan.” Betekent dat dan dat u een cliënt kwijt bent? „Nee, ik geef ze dan nog wel eens een adviesje.” Samenweerderig: „Als ze vervolgens met die zak geld naar hun grootmoeder gaan en die oma stort het op haar bankrekening en maakt daarna een bedrag over naar ons kantoor, kan ik dat wel aanvaarden.” En dan stelt u verder geen vragen? „Kijk, ik ben advocaat, geen Fiod-rechercheur. Ik ga niet onderzoeken waar dat geld vandaan komt.”

Bedreigingen

Hij verdedigt kinderverkrachters, drugshandelaren en moordenaars. Dat hij zich daarmee niet bij iedereen geliefd maakt, interesseert hem niet. „Het is mijn vak om mensen bij te staan die door de samenleving worden verguisd.” Aan bedreigingen is hij inmiddels wel gewend, al doet hij nog altijd aangifte. „Dan verdwijnt zo'n type even in de bak en weten ze dat ik het er niet bij laat zitten.”

Spong werd ook met de dood bedreigd toen hij PVV-leider Geert Wilders, publiekelijk beschuldigde van haatzaaien. Hij deed aangif-

te tegen Wilders, waarna het OM de PVV-voorman na veel getouwtrek vervolgde. Heeft het geholpen? „Juridisch was het in ieder geval spraakmakend. Het proces heeft een brede maatschappelijke discussie over de vrijheid van meningsuiting teweeggebracht. Veel mensen zijn daardoor gaan nadenken over de grenzen van die vrijheid en dat is mooi meegenomen. Maar ik heb niet de illusie dat het bij meneer Wilders heeft bijgedragen tot voortschrijdend inzicht.” Dat Wilders toch genoeg stemmen kreeg om met twintig zetels in de Tweede Kamer te komen, maakt op Spong weinig indruk: „Dat

zal niet lang meer duren. Alles wat hij vertelt na het gekoek. Wilders is een gepaseerd station, want hij draait steeds dezelfde plaat. Hij kreeg ook minder zetels dan waarop hij had gehoopt. Nu hij in een neerwaartse spiraal zit, zal het hem niet lukken om weer terug te klauteren. Dan doet Baudet het slimmer. Baudet is ook intelligenter. Ik denk niet dat zijn Forum voor Democratie zal uitgroeien tot een grote partij, maar zijn succes is zeker een bedreiging voor Wilders.”

Gajes

Nog even terug naar zijn theatertournee. De titel van

zijn college is 'In vertrouwen', verwijzend naar het contact tussen de advocaat en zijn cliënt. „Je weet natuurlijk nooit wat voor gajes je over de vloer krijgt, maar je moet in beginsel van wederzijds vertrouwen uit kunnen gaan.” Is zo'n reeks theatercolleges ook jideldheid? „Nee, het is een erkenning van mijn specialiteit. Ik vind het uitdagend en leuk om voor een breed publiek iets creatiefs tot stand te brengen. Samen met mijn regisseur Geert Lageveen wil ik in toegankelijke taal een college neerzetten waar het publiek plezier aan ontleent en waar de mensen wat aan hebben.” Dus als ik van plan

ben om mijn schoonmoeder wat aan te doen, is het handig om eerst bij uw theatercollege aan te schuiven? „Ja dat is aan te raden. En ook al bent u dat niet van plan, steekt u er toch wat van op.”

Jan Vriend

Gerard Spong geeft zijn theatercollege 'In Verouwen' in theaters in onder meer Den Helder (10/m), Alphen a/d Rijn (2/2), Purmerend (8/2), Heerhugowaard (9/2), Hoorn (16/2), Zaandam (29/3) Hoofddorp (30/3), Haarlem (Stadsschouwburg 5/4), Alkmaar (20/4) en IJmuiden (24/5).

Het kantoor van Gerard Spong werd beklad met teksten als 'vrouwenhater'. Spong verdedigde eerder die week een arts die een reeks patiënten seksueel misbruikt zou hebben.

1989

Gerard Spong samen met Bram Moszkowicz en Max Moszkowicz sr. als advocaten van Johan Verhoek alias De Hakkelaar.

1997

De Nederlandse strafpleiters hebben wederom hun confrere Gerard Spong uitgeroepen tot Beste Strafpleiter v/h jaar. Bij deze onderscheiding hoort een bronzen beeldje, de Bronzen Toga. Hier samen op de foto met Max Moszkowicz sr.

1998

Advocaten Sidney Smeets en Gerard Spong komen aan bij de rechtbank voorafgaand aan de rechtszaak tegen de voormalig coffeeshophouder Johan van Laarhoven.

2016

FOTO'S: GREGOR SERVAIS/ANP